

Özet: Mahalle muhtarlarının ticaretle uğraşmasında sakınca bulunmadığı, ancak muhtarlık hizmet binasında ticari faaliyette bulunulamayacağı hakkında.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/250/74323
Konu : Muhtarların Ticari Faaliyet
İçinde Olması

23/03/2020

.... BAKANLIĞINA
(... Genel Müdürlüğü)

İlgi : tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile İl Müdürlüğüne taşınmaz ticareti yetki belgesi almak için yapılan bir başvuru kapsamında ilgili işletmenin Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik'in 12 nci maddesinde belirtilen şartları taşıyıp taşımadığı hususunun yerinde tespiti amacıyla yapılan ziyaret sonucu iş yeri sahibinin aynı mekânda muhtarlık görevini de ifa ettiğinin anlaşıldığı, bu bakımdan muhtarların görev mahallinde muhtarlık faaliyetinde buldukları yerde ticari faaliyette bulunmalarına engel bir durumun olup olmadığı ve taşınmaz ticareti faaliyetinin muhtarların yapabileceği işler arasında bulunup bulunmadığı hususunda tereddüde düşüldüğünden Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 9 uncu maddesi "*Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir.*

...
Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür. ...

Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli aynı yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır." hükmünü,

4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun'un 18 inci maddesi "*Mahalle muhtar ve ihtiyar heyetleri vazifelerini ifada ihmal ve terahi gösterdikleri takdirde vali veya kaymakamlar kendilerine yazılı ihtarda bulunurlar. Bu ihtara rağmen temerrüt edenlerin işten eli çektirilir ve idare heyeti kararıyla vazifelerine nihayet verilir.*" hükmünü,

20 nci maddesi "*Mahalle muhtarları ve ihtiyar heyetleri tarafından görülecek hizmetlere karşılık olarak iş sahiplerinden harç alınır ve alınan harç miktarı, evrak ve vesikalar üzerinde gösterilir.*

... " hükmünü,

21 inci maddesi "*Harçlar münhasıran muhtarlara aittir.*

Muhtarlık işlerinin tedviri için lüzumlu kira, ısıtma, aydınlatma, hademe ücreti gibi masraflar bu harçlardan ödenir." hükmünü amir olup mezkûr Kanun'un 3 üncü maddesinde mahalle muhtarlarının görevleri sayılmaktadır.

Diğer taraftan, 2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 31 inci maddesi "*Köy muhtarlığı ve köy ihtiyar meclisi üyeliği, mahalle muhtarlığı ve mahalle ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde adaylık usulü yoktur.*

(Değişik : 2/3/1984 - 2986/3 md.) En az altı aydan beri o mahalle veya köyde oturmak şartıyla on sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı, bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı

Özet: Mahalle muhtarlarının ticaretle uğraşmasında sakınca bulunmadığı, ancak muhtarlık hizmet binasında ticari faaliyette bulunulamayacağı hakkında.

diğer kanunlarda öngörülen hükümlerce seçilmeye mani hali olmamak kaydıyla, muhtar, ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyesi seçilebilir. Bunlar için ilkokul mezuniyeti şartı aranmaz; okur-yazar olmak yeterlidir.

...” hükmünü,

34 üncü maddesi “*Muhtar, ihtiyar heyeti, ihtiyar meclisi seçimlerinde diğer işlemler bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda yazılı usul ve esaslara göre yürütülür.*” hükmünü,

36 ncı maddesi “*Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde 26/4/1961 gün ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarih 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 gün ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun ve bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.*” hükmünü amir olup atıf yapılan Kanunlarda muhtarların ticaret ile uğraşamayacaklarına dair (veya bu minvalde) bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca, 4/4/1945 tarihli ve 3/2412 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren Şehir ve Kasabalardaki Mahalle Muhtar ve İhtiyar Kurulları Tüzüğü’nde de muhtarların ticaret yapmasına engel bir hüküm bulunmamaktadır.

Bununla beraber, muhtarlar kendilerine muhtelif kanunlar, tüzükler ve sair ikincil mevzuat ile çeşitli kamu hizmeti yüklenen ve seçimle iş başına gelerek mevzuatta sayılmış görevleri yapmakla mükellef kişilerdir. Esasında kamu personel rejimi bakımından memur olmamakla birlikte yerine getirdikleri kamu hizmeti uyarınca 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun’un 3 üncü ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 6 ncı ve ilgili sair maddeleri hükümleri uyarınca kamu görevlisi sayılmaktadır. Yine 5237 sayılı Kanun’un “Kamu görevlisinin ticareti” başlıklı 259 uncu maddesinde “yürüttüğü görevin sağladığı nüfuzdan yararlanarak, bir başkasına mal veya hizmet satmaya çalışan kamu görevlisi”ne hapis ve adli para cezası öngörülmüştür. Ayrıca, 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun’un 3 üncü maddesi ile milletvekillerine “serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını” kullanamayacakları hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, mahalle muhtarlığına aday olmak için ticaretin terkin edilmesine gerek olmadığı, mahalle muhtarı seçilen kişilerin bu unvanını ve nüfuzunu kullanmadığı ve vazifelerini ifada ihmal ve terahide temerrüt etmedikleri sürece ticaret yapmasında bir engel bulunmadığı; ancak kamusal faaliyetin yürütülmesine seçilme yoluyla süreli olarak gelen bir kamu görevlisinin, ilgili belediyesinden aynı yardım ve desteğin de alınarak kamu hizmetinin görüldüğü muhtarlık hizmet binası olarak kullanılan yerde ticari faaliyette bulunamayacağı, dolayısıyla görülen kamu hizmetleri ile ferdi işletme işlerinin aynı yerde iştilgal edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Bakan a.
Genel Müdür